a kifejezéseket, illetve idegen szavakat használja az ismeretség után, mint az illető férfi, akivel megcsalta. Így azután mindig pontosan tudja, hogy kivel csalta meg. Mindezt természetesen bonyolultan, sok más motívum egyberakásával mondja el az író.

Kételkedünk, hogy ilyen kapcsolat létezett, főként 18 évig. Túlságosan papirosízűvé avatja a szerelmi kapcsolatot a hűtlenség ilyen felfedése. Olyannak látszik ez a szerelem, amilyent nem éltek, hanem képzeltek a maguk számára az „intellektuális" életet élő polgárok.

Farkas Zenó alakja bizonytalanul áll az olvasó előtt. Élvezettel, figyelemmel és jó emberismerettel megírt alak, csak nem tudjuk hova tenni. Köpe Bálint mellé nem állíthatjuk, hiszen zavaros ideológiája nem avathat belőle haladó, néphez hű értelmiségit. De ugyanakkor távolabb áll a kizsákmányolóktól is: tudományos világnézete materialista. Egyénisége összetett, nem olyan egyszerű, mint unokaöccse, aki pontosan körvonalazott, ragyogó típusa a Horthy-korszak katonatisztjeinek. De a professzor helyét nem látjuk tisztán. Lehet, hogy alakja a további kötetekben tisztázódik.

Ismételten szükséges kiemelni, hogy Déry új regénye jelentős alkotása az új magyar prózának. Nem menteS ez a könyv sem hibáktól, de reményt nyújt arra, hogy a teljes trilógia végül is jelentős állomása lesz szocialista-realista regényirodalmunknak.

TOLNAI PÉTER

KÉT KÍNAI KÖNYV

Csao-Su-Li: Változások Lic-Jac-Zsuanban (Révai) és Din-Lin: Felkelt a nap. (Szikra)

A felszabadulás előtt nem sokat hallottunk Kína irodalmáról. Az a néhány vers, vagy regény a semminél alig mondott többet a többszázmilliós nép életéről. Költészetük a szép szavak játéka, prózájuk a kínai bölcs mosoly álbölcsesége egyaránt a feudális és félfeudális osztályok uralmát szolgálta. Természetesen az a magyar uralkodó osztálynak sem volt érdeke, hogy a haladó kínai írók műveit lefordíttassák.

A Mao-Ce-Tung vezette népi forradalom nemcsak a társadalmi és gazdasági rendben hozott döntő változást, hanem a kínai művészetben és irodalomban is. Az új és régi tehetségek egyaránt jelentkeztek írásaikkal, amelyek mind a forradalom eredményeinek megszilárdítását szolgálták. Ezek közé tartozik Go-Mo-Zso, Din-Lin, Csao-Su-Li és sokan mások. Ezek feladatukul tűzték ki, hogy szakítanak a kínai l'art pour l'art művészet zsákutcájával és a nép nyelvén írnak a nép problémáiról. A feladatok, amelyek előttük álltak, óriásiak. Fel kellett számolni a kínai tömegek elmaradottságát és meg kellet teremteni a békés élet, a szocializmus építésének alapjait. Mert hiszen a feudális társadalom megszüntetésével, a kizsákmányoló osztályok felszámolásával a feladatoknak csak egy részét teljesítették. Ezek az írók fegyverükkel és tollukkal egyaránt segítették ezt a harcot.

Mao-Ce-Tung 1947 szeptemberében agrárkonferencián kijelölte a legfontosabb feladatokat. „A mi politikánk ez: a szegényparasztra

támaszkodva, szilárd szövetségben a középparasztral, gyökeresen kiirtani a földbirtokosok és kulákok feudális és félfeudális rendszerét." A konferencia végső eredménye egyetlen jelszóban foglalható össze: A föld azé, aki megműveli! Mindkét regény azzal a nagyjelentőségű átalakulással foglalkozik, amelyet a Párt következetes agrárpolitikája idézett elő a kínai falvak életében.

VÁLTOZÁSOK LIC-JAC-ZSUANBAN

Egy északkínai falu élete elevenedik meg előttünk a húszas évek végétől a negyvenes évek közepéig. Mintegy keresztmetszetben látjuk a kizsákmányolók és kizsákmányoltak elkeseredett harcát. A falu urai Li-Zsu-Cseng és családja, régi feudális földbirtokosok a végsőkig kiuzsorázzák a népet. Li-Zsu-Cseng maga bírói tisztséget visel és ura életnek és halálnak. Vele szemben az egyre öntudatosodó Te-Szo és felesége Er-Nyu áll — bár az utóbbi sajnálatos módon csak kis szerepet játszik a regényben. Még egy nagyszerűen megrajzolt típusra kell felhívni a figyelmet, ez Ojao-Csan elvtárs, az öntudatos kínai kommunista. Belőle merít erőt Te-Szo is küzdelmeihez. Ojao-Csan, akit a Kuomintang bandák élve temetnek el, világosan látja a problémákat: „Le kell rázunk magunkról ezt a társaságot, amely a szuronyok hegyére támaszkodik. Nekünk, egyszerű embereknek kell kezünkbe venni sorsunk irányítását. Csak akkor lesz igazság a földön."

A könyv hűen követi a történelem eseményeit, a kommunisták és a Kuomintang banditák elkeseredett küzdelmét, amely a japán imperialisták betörésekor kötött egyezmény után is változott taktikával tovább folyt. A 8. hadsereg ragyogó győzelmei után nem merik nyíltan üldözni a kommunistákat, inkább jobbnak látják ilyen Szjao-Mao-féle alakok becsempészésével bomlasztani a Párt politikájának sikerét. Itt kell megemlíteni azt a nagyságában lenyűgöző jelenetet, amikor a háború befejezése után a nép leszámol ellenségeivel, összetiporja az áruló japánbérenc Li-Zsu-Csenget.

Csao-Su-Li nagy érdeme, hogy hitelesen és reálisan mutatja be egy falu életének tükrében a kiélesedett osztályharcot. De nemcsak a falvak életét ábrázolja, hanem Kacsanyak és többi reakciós figuráján keresztül bepillantást nyerünk a kínai hivatalnoktársadalom hihetetlen korruptságába. Kétségtelen fogyatékossága azonban a könyvnek, hogy a földosztás gyakorlati keresztülviteléről és az ennek következtében beállott változásról csak alig értesülünk. Pedig lényeges lett volna bővebben megrajzolni az új Kína életét.

FELKELT A NAP A SZANGAN FOLYÓ FELETT

A kiváló kínai írónő könyvének címében jelzi a kínai nép harcának győzelmes befejezését. Ezt a harcot, amely egy kínai falu egyetlen hónapjában sűrűsödik össze, a Párt vezetésével vívták a kommunista és pártonkívüli szegényparasztok a földosztás sikeréért. De benne tükröződik egész Kína népének küzdelme a szebb és boldogabb életért. A könyv fordulatos és cselekményekben gazdag. Nagyszerűen érzékelteti az egyre öntudatosodó parasztság kezdeti tétovázását és a későbbi izzó gyűlöletét

a kizsákmányolókkal szemben. Aktivistáin keresztül a Párt eleven és élő valóságként jelenik meg. A könyv a beszámolónk elején említett szeptemberi agrárkonferencia célkitűzéseinek gyakorlati megvalósításáról szól, — élénk példáját adva annak, hogyan lehet az aktuális politikai eseményeket hiteles művészetté formálni. Sok — talán túlságosan is sok — szereplőn át megismerjük a falu életét.

Csan-Jujmint, a párttitkárt, Csan-Zent, a parasztszövetségi elnököt, Jan-Ljant, a körzeti brigád tagját. De sorban felvonulnak előttünk a reakciós földbirtokosok és kulákok. A falu szegénysége, már érzi a leszámolás szükségességét, melynek menetével azonban még sok jó elvtárs sincs tisztában. Ekkor siet segítségükre a körzeti háromtagú brigád. Din-Lin kommunista őszinteséggel tárja fel a Párton belül is a hibákat, de rámutat a kibontakozás lehetőségére is. Jan-Ljan így oktatja a parasztokat: „Elérkezett a mi időnk, a parasztok ideje, amikor végre beköltözött hozzánk a bőség, mert lerázzuk magunkról a földesurak igáját. Le fogunk számolni velük, számonkérjük tőlük minden verejtékünket, minden gyötrelmünket. És minél keményebb a földesúr, annál mélyebb gödröt ásunk majd neki." Ez a leszámolás szükségszerűen elkövetkezik, a parasztok maguk vetnek véget a feudális rendnek — a Párt segítségével — egyszersmindenkorra. A földosztás örömét még a Néphadsereg időleges visszavonulásának híre sem keseríti meg, mert a könyv lapjaiból felénk árad az a mélységes hit és bizalom, amellyel a nép kíséri Mao-Ce-Tung diadalmas felszabadító harcát.

A könyv nagyszerű jelenetekben mutatja be a Párt következetes és tántoríthatatlan harcát. Rávilágít a falu és az öntudatra ébredő emberek számtalan problémáira, de Jan-Ljan elvtárs szavaiban a Párt és a tömegek helyes kapcsolata is kifejeződik.

Mindkét könyv bizonyítja, hogy a szovjet példán nevelkedett új kínai irodalom még sok értékes könyvvel fogja megajándékozni a haladó világ olvasó tömegeit.

BOZÓ LÁSZLÓ

LÁSZLÓ IBOLYA VERSEIRŐL

Nem mindennapi várakozással vesszük kezünkbe fiatal költőink, íróink műveit, akiktől irodalmi életünk újjászületését, a szocialista-realista művészet megteremtését várjuk. Dolgozó népünk, amelyet hosszú időkön át elzártak minden kulturális lehetőségtől s legfeljebb csak az uralkodó rendszer érdekeit kiszolgáló, a burzsoá ideológiától és életformától megfertőzött irodalmi „művekhez" férhetett hozzá, szomjasan és szeretettel várja azokat az irodalmi alkotásokat, amelyek az ő életét tükrözik vissza s amelyek segítségével még nagyobb sikerrel forgathatja kezében a szerszámot s mindazokat a fegyvereket, amelyekkel boldogabb jövőjéért harcol.

Költőinktől, íróinktól mindenekelőtt azt várja dolgozó népünk, hogy műveik tükrözzék vissza életét, építő munkáját, mindazokat a változásokat és eredményeket, amelyeket a felszabadulás óta elértünk. De csupán ezzel még nem elégedhetünk meg. Költőinknek, íróinknak a jövőbe kell mutatniok, minden egyes irodalmi alkotásnak fegyvernek kell lennie, ame-